

Jiří Jelínek a Monika Jelínková: Najmenší cirkus

Dramaturgia a preklad: Gejza Dezor

Scéna, kostýmy a bábky: Bára Čechová

Projekcie: Matěj Pospíšil

Hudba: Zdeněk Král

Obsadenie: Rudo Kratochvíl, Danica Hudáková, Adam Jančina, Rúth Dolanová

Réžia: Jiří Jelínek a Monika Jelínková

Premiéra: 26. októbra 2018

Nitra, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre, Štúdio Tatra

Jiří Jelínek: Gašpariáda

Dramaturgia a preklad: Gejza Dezor

Scéna, kostýmy a bábky: Bára Čechová

Hudba: Zdeněk Král

Obsadenie: Rudo Kratochvíl, Danica Hudáková, Adam Jančina, Rúth Dolanová

Réžia: Jiří Jelínek

Obsadenie: Lukáš Púchovský, Martina Slobodová, Ivan Gontko, Olga Schrameková

Premiéra: 26. októbra 2018 a 19. októbra 2018

Nitra, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre, Štúdio Tatra

Mestá, v ktorých pôsobia funkčné bábkové divadlá, majú šťastie. Možno rodičia malých detí ani nevedia, čo všetko poskytne návšteva bábkového predstavenia ich dieťaťu. Uvedomila som si to po absolvovaní bábkovej hry *Najmenší cirkus* v Starom divadle Karola Spišáka v Nitre. Aj keď sa dramaturgia zameriava na všetky vekové kategórie, v poslednom čase pribudli dve predstavenia, ktoré si autori nazvali batolármi. Termín veľmi dobre vystihuje nielen divadelný žáner, ale aj príjemcu, ktorým sú najmenšie deti, často ešte v predškôlkárskom veku. Prichádzajú sem v sprievode oboch rodičov, teda ide o typické rodinné podujatie.

Spomenutému predstaveniu predchádzala hra *Hop* ešte z minulej sezóny. Obe pochádzajú nielen z pera, ale aj zo spolupráce s Jiřim Jelínkom a Monikou Jelínkovou z brnianskeho Divadla Polárka, čo sa ukázalo ako dobrý taktický či manažerský ťah.

A teraz sa vráťme k tomu, čo najmenšiemu divákovi poskytlo toto predstavenie. Najprv strach z tmavej sály a potom prekvapenie, pretože mu cestu ukazovali svetielka na dlážke, ktoré ho priviedli k osvetlenej kocke. Neveriacky si ju deti ohmatávali, tušiac, že ukrýva nejaké prekvapenie.

Kocka predstavovala s'aby väčšiu obývačku, kde deti sedeli na poduškách a rodičia za nimi na sedadlách. A potom nasledoval celý rad ďalších prekvapení a nápadov, vrátane príjemnej hudby a obrázkov zo zadnej projekcie. Tu treba upozorniť nato, že tvorcovia inscenácie sa nezameriavali iba na premietaný obraz, ale využívali celkom obyčajné veci, ako sú bublinky z bublifuku, tenisové loptičky, ktoré môžu svietiť, dovolili deťom sa s nimi hrať,

brať predmety do ruky, spoznávať ich všetkými zmyslami. A malí diváci, zo začiatku nesmeli, sa neskôr aktívne zabávali, zapájali do komunikácie s hercami a pozorne sledovali hru na cirkus. Herecká ústretovosť a hravosť vytvorili interaktívne divadlo bez neprirodzeného nátlaku na detského príjemcu. V réžii uvedených autorov splnili svoju úlohu na jednotku všetci účinkujúci. Majú voľnú ruku, môžu aj improvizovať, teda pridávať a uberať z aktivít podľa aktuálneho veku prítomných divákov. A čo si odnášajú deti, akú nadobudli skúsenosť? Videli živých hercov, vydržali pozorne sledovať polhodinové predstavenie, teda pestovala sa ich sústredenosť, učili sa verejne vystupovať a správať sa v detskom kolektíve, komunikovať s dospelým hercom. A pre rodičov sa tiež našlo ponaučenie, teda poznanie, že deti sú ľahko manipulovateľné. Ukázalo sa to pri poslednej aktivite, keď herec nechal nahliadnuť deti do zovretých rúk a mnohé mu odpovedali, že tam vidia sloníka, pretože ich na to navedol jednak účinkujúci, jednak sloníka videli a mali v ruke. Prirodzene, našli sa aj také deti, ktoré tam nič nevideli. Dôležité je, že všetci absolvovali prvý dotyk s divadlom a prejavili ochotu zopakovať si to.

Druhá premiéra v Starom divadle bola hudobná groteska *Gašpariáda*, adresovaná o niečo starším deťom. Opäť pochádzala z autorskej dielne Jiřího Jelínka. Inscenácia kombinovala živého herca, bábkú, verbálne slovo i spev. Hre chýbal konkrétny príbeh, išlo o súboj smrti so životom, ktorého reprezentoval veselý nezbedník Gašparko. Ešte stále je v našom umení pre deti celkom nezvyčajné stretávať sa so smrťou, preto možno niekoho prekvapila jej prítomnosť na javisku v predstavení určenom detskému príjemcovi. Autorský zámerom však (aspoň to možno predpokladať) bolo nadľahčiť túto postavu a zbaviť ju strašidelnosti, s akou sa stretávame napríklad v ľudových rozprávkach a v hororoch. Tomu sa podriadil kostým, líčenie herečky (Martina Slobodová) i jej trochu predimenzovaný prejav. Nedošlo tu k dehonestácii samotného aktu smrti, skôr parodovanie jej symbolu – smrtky. Na javisku došlo k stretu boja o život obyčajného človeka, vojakov a mileneckého páru Rómea a Júlie. Kým v prvých dvoch prípadoch smrť víťazi, v treťom ide o ťažší boj. Tu treba podotknúť, že diváci v hľadisku asi nevelmi poznali históriu lásky spomenutej dvojice. Preto možno v poslednej časti hry (trochu zdĺhavé dialógy) mohlo dôjsť k istej diskrepancii medzi významom a chápaním boja medzi životom a smrťou a vlastnou pointou. Detského diváka však určite zaujali herecké výkony i vydarené bábkky (smrtka nebola klasicky zobrazená) a piesňové vstupy (Lukáš Púchovský, Ivan Gontko, Oľga Schrameková). A na záver možno nemierná otázka. Keďže Gašparko sa objavuje zvyčajne v klasickom bábkovom divadle, nie v súčasných hrách, poznajú ho dnešné deti?

Obe bábkové inscenácie v Starom divadle prinesú veľa radosti i skúsenosti malému

divákovi, ktorý v dospelosti bude možno ochotne naplňať divadlá a kultúrne ustanovizne.

Marta Žilková